

GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI DERGİSİ

Türktarım

30

Mayıs-Haziran 2016

Sayı : 229 ISSN:1303-2364

Yaşam mucizesi: Süt

Beslenmenin temel kaynağı olan sütün insan gelişimine ve sağlığına faydaları

Tarım sigortaları (TARSİM)

Çiftçinin tarımsal faaliyetlerinde risk kaynaklı zararlara yeni çözümler

Organik arıcılık vadisi

Bayburt'un vadileri el değmemiş doğasıyla organik arıcılığın merkezi oluyor

Büyüyen sektör

Kesme Çiçekçilik

Sağlıktan gıda ve kozmetiğe hayatımızda yer alan, yüzbinlerce insanın gelir kapısı haline gelen dev bir sektör

Kesme çiçek sektöründe lider ülkeler ve Türkiye

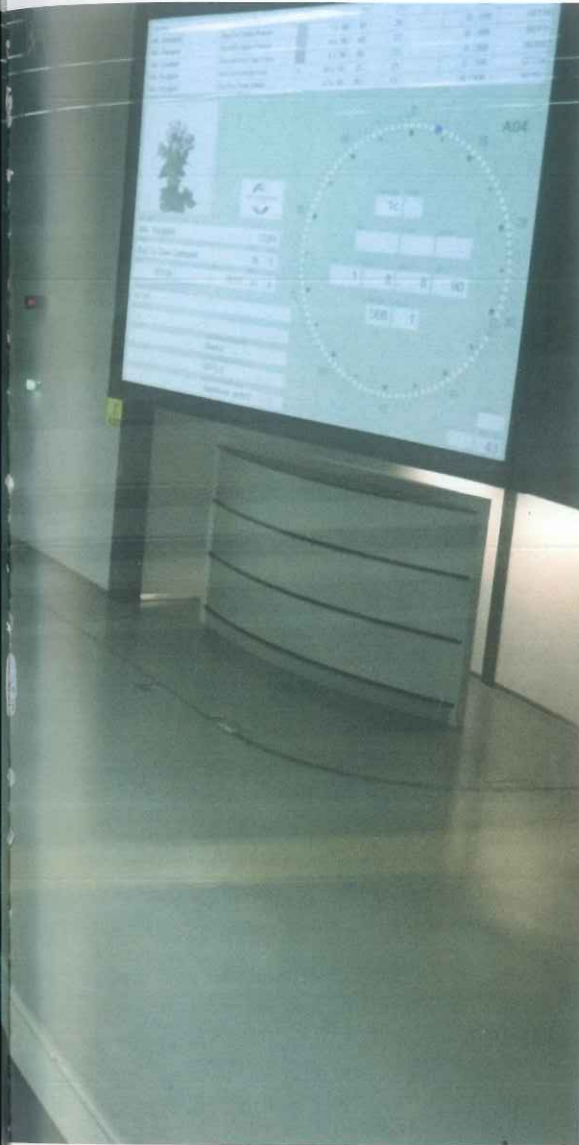
Doç.Dr. Soner KAZAZ

Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bahçe Bitkileri Bölümü

Dünyada süs bitkileri üretimi 20. yüzyıl başlarında önem kazanmaya başlamış ve son 40 yılda süs bitkileri üretim ve pazarlamasında çok hızlı gelişme ve değişimler yaşanmıştır. Süs bitkileri üretimi başlangıçta ABD, Hollanda, Japonya, Almanya ve İngiltere gibi geleneksel üretim yerleri olarak bilinen gelişmiş ülkelerde önce kesme çiçek, daha sonra iç ve dış mekan süs bitkileri yetiştiriciliği üzerine başlamıştır. II. Dünya Savaşı sırasında duraklama ve yok olma noktasına gelen sektör, 1950'li yıllardan itibaren yeniden ivme kazanmış ve üretim alanları

genişleyerek iklim koşullarının uygun olduğu bölgelere doğru yayılmaya başlamıştır. Üretim alanlarının artmasıyla birlikte sektör ekonomik olarak da gelişmeye başlamış ve bu yıllarda ABD, Kanada, Hollanda, İngiltere, Fransa, İtalya, Almanya ve Japonya sektörün önemli pazarları konumuna gelmişlerdir. 1970'li yıllarda sektörde özellikle kesme çiçek üretim ve pazarlamasında hızlı bir dönüşüm başlamış ve bu yıllarda başta İsrail ve Kolombiya olmak üzere diğer bazı ülkeler ekolojik avantajlarını kullanarak ihracata yönelik kesme çiçek üretimine başlamışlardır. Uygun iklim avantajları ile kesme çiçek üretim ve ihracatı

yapan ülkeler listesine 1980'li yıllarda Güney Afrika, Kenya, Tayland, Ekvator, 1985'ten sonra ise Uganda ve bazı Afrika ülkeleri ile Türkiye eklenmiştir. 1990 yılından sonra sektörün lokomotifi ve geleneksel üretim yerleri olarak bilinen başta Hollanda olmak üzere ABD, Japonya ve İtalya gibi gelişmiş ülkeler ağırlıklı olarak kesme çiçek üretim alanlarını uygun iklim koşulları ve iş gücü maliyetlerinin düşük olduğu Kenya (Afrika), Kolombiya (Güney Amerika), Hindistan (Asya) ve Etiyopya (Afrika) gibi ülkelere kaydırarak kendi ülkelerinde diğer faaliyet alanlarına (iç mekan ve dış

Çizelge 1- Ürün gruplarına göre dünya süs bitkileri üretim alanları (Ha)

Ürün Grupları	Yıllar	
	2009	2014
Kesme Çiçek ve Saksılı Süs Bitkileri	702.383	620.000
Çiçek Soğanları	38.217	29.734
Dış Mekan Süs Bitkileri	778.391	1.069.000
Toplam	1.518.991	1.718.734

Çizelge 2- Hollanda'nın kesme çiçek üretim alanları (Ha)

Türler	2008	2014
Kesme Gül	583	311
Krizantem	523	475
Lilium	222	171
Gerbera	208	176
Frezya	129	85
Orkide	206	195
Alstroemeria	79	50
Anthurium	78	58
Karanfil	18	15
Lisianthus	41	39
Diğerleri	721	466
Toplam	2809	2042

Süs bitkileri üretimi başlangıçta ABD, Hollanda, Japonya, Almanya ve İngiltere gibi ülkelerde önce kesme çiçek, daha sonra iç ve dış mekan süs bitkileri yetiştiriciliği üzerine başlamıştır

mekan süs bitkileri, çiçek soğanları) yönelmişlerdir.

Dünya Süs Bitkileri Üretim Alanları ve Üretim Değeri: Dünyada 2009 yılında 1.518.991 ha olan süs bitkileri üretim alanları, 2014 yılında 1.718.734 ha'a ulaşmıştır (Çizelge 1). 2009 yılında 44 milyar 521 milyon 800 bin euro olan dünya süs bitkileri üretim değeri ise 2014 yılında yaklaşık %20 oranında artış göstererek 53 milyar 735 milyon 500 bin euroya yükselmiştir.

DÜNYA KESME ÇİÇEK SEKTÖRÜNDE LİDER ÜLKELER VE ÜRÜN DESENLERİ

HOLLANDA: 41.500 km2 yüzölçümü, 17 milyon nüfus ve topraklarının büyük bir çoğunluğu deniz seviyesinin altında olan Hollanda,

iklim koşulları kesme çiçek üretimine pek elverişli olmasa da sahip olduğu teknoloji, sermaye, örgütlenme (çiçek mezarları), yerli çeşitler, lojistik, re-export, yüksek verim ve kalite ile bilgi birikimi avantajlarıyla günümüzde dünya kesme çiçek üretimi ve ihracatında lider konumundadır. Hollanda'nın 2011 yılında 4 milyar 276 milyon 473 bin \$ olan kesme çiçek ihracatı 2014 yılında 3 milyar 870 milyon 180 bin \$'a düşmüştür. En fazla kesme çiçek ihracatını Almanya (1 milyar 53 milyon 509 bin \$), İngiltere (741 milyon 430 bin \$), Fransa (475 milyon 969 bin \$), Rusya (215 milyon 444 bin \$) ve İtalya (146 milyon 244 bin \$)'ya gerçekleştirmiştir. 2011 yılında 804 milyon 152 bin \$ olan kesme çiçek ithalatı ise 2014 yılında

975 milyon 915 bin \$'a yükselmiştir. Hollanda'nın en fazla kesme çiçek ithalatı gerçekleştirdiği ülkeler sırasıyla Kenya (376 milyon 380 bin \$), Ekvator (162 milyon 952 bin \$), Belçika (110 milyon 789 bin \$), Kolombiya (92 milyon 750 bin \$) ve Etiyopya (54 milyon 155 bin \$)'dır. Türkiye'nin Hollanda'dan kesme çiçek ithalatı 6 milyon 207 bin \$'dır. Hollanda 2014 yılında 244 milyon 258 bin \$ değerinde kesme yeşillik ihracatı gerçekleştirirken, aynı yılın verilerine göre 258 milyon 264 bin \$ değerinde de kesme yeşillik ithal etmiştir.

Kesme çiçek üretimi için elverişli olmayan iklim koşulları ve yüksek işçilik maliyetleri sektördeki en önemli dezavantajları arasında

Çizelge 3 FloraHolland mezarında 2014 yılı kesme çiçek satışları

Türler	Adet dal (x milyon)	Ciro (x milyon Euro)
	2014	2014
Kesme Gül	2012	499
Sprey Krizantem	830	215
Lale	944	131
Lilium	161	89
Gerbera	466	62
Standart Krizantem	148	57
Lisianthus	109	41
Ortanca	35	36
Orkide (Cymbidium)	13	34
Frezya	171	29
Hippeastrum	53	28
Şakayık	36	26
Kala	117	23
Alstroemeria	59	22
Anthurium	44	20
Hypericum	114	20
Karanfil	130	19
Gypsophila	66	14
Statice	59	12
Süs Ayçiçeği	36	10
Diğerleri	1383	55,32
Toplam	6986	1663

Çizelge 4 Kolombiya'nın kesme çiçek ve kesme yeşillik üretim alanları (2012)

Türler	Alan (Ha)
Kesme Gül	2465
Standart Karanfil	780
Ortanca	639
Sprey Krizantem	577
Sprey Karanfil	366
Alstroemeria	306
Standart Krizantem	139
Ruskus	127
Sprey Karanfil	123
Leucadendron	71
Heliconia	68
Kala	62
Gypsophila	58
Aster	55
Eğreltiler	54
Okalıptus	53
Gerbera	48
Diğerleri	791
Toplam	6782

Kesme çiçek ortanca üretimi

yer almaktadır. Hollanda'da kesme çiçek üretim alanlarının son yıllarda azaldığı görülmektedir (Çizelge 2). Bunun en önemli nedeni Hollandalı üreticilerin üretim alanlarını işçiliğin ucuz ve iklim koşullarının elverişli olduğu Afrika ve Asya ülkelerine kaydırmalarıdır.

Dünyada en fazla kesme çiçek satışının yapıldığı FloraHolland (Hollanda) çiçek mezarında 2011 ve 2014 yıllarında kesme çiçek türlerinin satış adet ve ciroları Çizelge 3'te verilmiştir.

KOLOMBİYA: 1.141.700 km² yüzölçümü ve 48 milyon nüfuslu Güney Amerika ülkesi olan Kolombiya, dünyada Hollanda'dan sonra en fazla kesme çiçek ihraç eden ikinci ülke konumundadır. Kolombiya'nın 2012 yılında 6782 ha olan kesme çiçek ve kesme yeşillik üretim alanları 2014 yılında 6913 ha'a ulaşmıştır. 2012 yılı kesme çiçek ve kesme yeşillik üretim alanları Çizelge 4'te verilmiştir.

Kolombiya'nın 2011 yılında, 1 milyar 251 milyon 326 bin \$ olan kesme çiçek ihracatı 2014 yılında 1 milyar 374 milyon 246 bin \$'a yükselmiştir. En fazla kesme çiçek ihracatını ABD (1 milyar 41 milyon 524 bin \$), Rusya (67 milyon 160 bin \$), İngiltere (53 milyon 541 bin \$) ve

1999 yılında 7957 da olan kesme çiçek üretim alanlarımız 2014 yılında yaklaşık %43 oranında artış göstererek 11.374 da'a yükselmiştir

Van'da orkide serası

Japonya (53 milyon 496 bin \$)'ya gerçekleştirmiştir. Kolombiya'nın kesme çiçek ithalatı (3 milyon 999 bin \$) ise yok denecek kadar azdır.

Kolombiya'nın ana ihraç ürünleri kesme gül başta olmak üzere karanfil ve krizantemdir. Kolombiya'nın kesme çiçek sektöründeki başlıca avantajlarını; uygun iklim koşulları, toprak yapısı, ucuz iş gücü ve ABD pazarına yakınlık olarak sıralayabiliriz. En önemli dezavantajı ise dünyada en fazla kesme çiçek tüketiminin olduğu Avrupa Birliği pazarına uzaklığıdır.

EKVATOR: 256.400 km² yüzölçümü ve 16 milyona sahip Ekvator, dünya kesme çiçek ihracatında Hollanda ve Kolombiya'dan sonra 3. sırada yer almaktadır. 2014 yılı verilerine göre örtüaltında 6222 ha ve açıkta 3106 ha olmak üzere toplam 9328 ha alan kesme çiçek üretim alanına sahiptir (Çizelge 5). 2011 yılında 679 milyon 902 bin \$ olan kesme çiçek ihracatı, 2014 yılında %17.4 oranlık bir artışla 798 milyon 433 bin \$'a yükselmiştir. En fazla kesme çiçek ihracatını ABD (331 milyon 721 bin \$), Rusya (176 milyon 759 bin \$) ve Hollanda (70 milyon 838 bin \$)'ya gerçekleştirmiştir. En fazla ihraç ettiği ürünler; kesme gül (435 milyon 75 bin €), Gypsophila (45 milyon 731 bin €), Karanfil (7 mil-

yon 702 bin €), Liliüm (7 milyon 182 bin €) ve Alstroemeria (4 milyon 959 bin €)'dır.

ETİYOPYA: Doğu Afrika ülkesi olan Etiyopya'nın 2011 yılı verilerine göre kesme çiçek üretim alanları 1240 ha'dır. 2011 yılında 168 milyon 946 bin \$ olan kesme çiçek ihracatı 2014 yılında yaklaşık %261 oranında artışla 610 milyon 432 bin \$'a yükselmiştir. En fazla kesme çiçek ihraç ettiği ülkeler arasında; Hollanda (479 milyon 301 bin \$), Suudi Arabistan (46 milyon 538 bin \$), Norveç (21 milyon 297 bin \$) ve Birleşik Arap Emirlikleri (19 milyon 489 bin \$) yer almaktadır. En önemli ihraç ürünü kesme gül olup, 2014 yılında 560 milyon 713 bin \$ değerinde kesme gül ihracatı gerçekleştirmiştir.

KENYA: 580.400 km² yüzölçümü ve 44 milyon nüfusa sahip Afrika ülkesi olan Kenya dünya kesme çiçek ihracatı sıralamasında 5. sırada yer almaktadır. 2010 yılında 3419 ha olan kesme çiçek üretim alanları 2012 yılında 4139 ha'a yükselmiştir (Çizelge 6).

Kenya'nın 2011 yılında 454 milyon 349 bin \$ olan kesme çiçek ihracatı 2014 yılında 523 milyon 518 bin \$'a yükselmiştir. En fazla kesme çiçek ihracatı gerçekleştirdiği

ülkeler sırasıyla; Hollanda, İngiltere, Almanya, Rusya, Avustralya, Norveç ve Japonya'dır. En fazla ihraç ettiği ürünler ise kesme gül (360 milyon 692 bin \$), standart karanfil (15 milyon 926 bin \$), hypericum (8 milyon 556 bin \$), krizantem (4 milyon 538 bin \$), solidago (3 milyon 860 bin \$), gypsophila (3 milyon 811 bin \$), statice (3 milyon 308 bin \$) ve liliüm (3 milyon 41 bin \$)'dur.

Dünya kesme çiçek üretim ve ihracatında önemli diğer ülkeler ihracat değerlerine göre; Belçika (282 milyon 973 bin \$), Malezya (98 milyon 99 bin \$), Almanya (93 milyon 198 bin \$), Çin (87 milyon 734 bin \$), İtalya (86 milyon 736 bin \$), İsrail (84 milyon 777 bin \$) ve Litvanya (84 milyon 523 bin \$) şeklinde sıralanmaktadır.

TÜRKİYE: 1999 yılında 7957 da olan kesme çiçek üretim alanlarımız 2014 yılında yaklaşık %43 oranında artış göstererek 11.374 da'a yükselmiştir. Kesme çiçek üretim alanları bölgeler bazında değerlendirildiğinde, Akdeniz Bölgesi %46.12'lik payla en fazla kesme çiçek üretim alanına sahip bölge konumunda olup bunu %38.21'lik payla Ege Bölgesi izlemektedir. Kesme çiçek üretim alanları iller bazında incelendiğinde; Antalya %39.22'lik payla ilk sırada yer alırken, İzmir

Krizantem kesme çiçek üretimi

Çizelge 5 Ekvator'un kesme çiçek üretim alanları (Ha)

Türler (Örtüaltı)	2009	2013
Kesme Gül	3 648	5 297
Karanfil	85	620
Gypsophila	66	15
Diğer Tek Yıllık Çiçekler	24	253
Diğer Çok Yıllık Çiçekler	169	34
Toplam	4287	6222
Türler (Açıkta)		
Gypsophila	962	1217
Heliconia	98	5
Süs Ayçiçeği	83	11
Hypericum	71	26
Kesme Gül	54	176
Aster	37	18
Liatris	22	19
Delphinium	18	1
Diğer Tek Yıllık Çiçekler	154	1474
Diğer Çok Yıllık Çiçekler	65	155
Toplam	1606	3106
Genel Toplam	5893	9328

Çizelge 6 Kenya'nın kesme çiçek üretim alanları (Ha)

Türler	2010	2012
Kesme Gül	2674	2164
Karanfil	160	252
Hypericum	49	80
Arabicum	286	140
Lilium (longiflorum)	152	1 073
Alstroemeria	55	38
Eriginum	20	176
Anthurium	3	3
Diğer	20	213
Total	3419	4139

%37.94'lük payla 2. sırada, Yalova %5.59'lük payla 3. sırada, Isparta %4.40'lık payla 4. sırada yer almaktadır. Üretim alanları türler bazında incelendiğinde; karanfil (4890 da) ilk sırada yer alırken bunu kesme gül (1612 da), gerbera (1131 da), krizantem (570 da) ve lilium (518 da) izlemektedir. Türkiye 2014 yılında, 32 milyon 18 bin \$ kesme çiçek ihracatı gerçekleştirirken, 6 milyon 343 bin \$ değerinde de kesme çiçek ithalatı gerçekleştirmiştir. Kesme çiçek ihracatımızın yaklaşık %80'ini tek başına karanfil oluştururken, ithalatımızda en önemli ürün kesme gül olmuştur. 2014 yılı verilerine göre ülkemiz, 5 milyon 58 bin \$ değerinde 11 milyon 785 bin adet kesme gül çiçeği ithalatı gerçekleştirmiştir.

Türkiye; yerli kesme çiçek çeşitleri ıslah edilip sektöre kazandırılarak, tarıma dayalı ihtisas organize bölgeleri kurularak, yenilenebilir enerji kaynaklarından maksimum seviyede yararlanarak, ürün bazında uzmanlaşarak, uzun vadeli üretim planlaması yaparak, birim alanda verim ve kaliteyi artırarak, modern seralar ve teknolojiyi kullanarak, verileri kayıt altına alıp izlenebilirliği sağlayarak, başarının sırrı olan üretim-pazarlama-dağıtım ağı sistemini birlikte işletip sürdürülebilir üretim yapmak yanında tek olmak yerine birlikte hareket etmeyi benimsemek koşuluyla dünyada önemli kesme çiçek üretici ve ihracatçı ülkeleri arasında yer alabilir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

1. Kazaz ve ark., 2015. Süs Bitkileri Üretiminde Değişimler ve Yeni Arayışlar. TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Türkiye Ziraat Mühendisliği VIII. Teknik Kongresi, Bildiriler Kitabı-1, s: 645-672. 12-16 Ocak, Ankara.
2. AIPH/Union Fleurs, 2015. International Statistics Flowers and Plants 2015 AIPH/ Union Fleurs International Flower Trade Association Volume:63, Netherlands.
3. Trademap, 2016. Trade Statistics For International Business Development. http://www.trademap.org/Country_SelProduct_TS.aspx.